

Oorlog in Gallië

Tussen 58 en 52 voor Christus was Julius Caesar Romeins consul in Gallië. In het begin van die periode had Rome maar een klein stukje van Gallië, het huidige Provence. Aan het eind van die periode was heel Gallië (ja, heel Gallië) veroverd. Caesar heeft daar zelf een boek over geschreven: “Commentarii de Bello Gallico”, in Nederland bekend als “Oorlog in Gallië”. In het boek beschrijft Caesar zelf wat er allemaal is gebeurd. Caesar had maar één doel met het boek. Hij wilde aan het Romeinse volk laten zien dat hij geschikt was voor het hoogste ambt in Rome. Met dat doel voor ogen was Caesar buitengewoon succesvol. Als het boek nu was uitgegeven zou het een titel hebben als: “De zes gewoonten van Julius Caesar”. We nemen ze alle zes door.

1 Orden je ambities

Caesar had een duidelijk beeld van succes. Hij wilde de baas worden in Rome. Zijn consulschap in Gallië moest daar aan bijdragen. Vandaar de gefaseerde verovering van Gallië. Vandaar ook dat boek, eigenlijk een campagne: Kijk eens hoe geschikt Caesar is. Om van zijn consulschap in Gallië een succes te maken, organiseerde hij elk jaar een veldtocht van een half jaar. Elke veldtocht had een duidelijk doel: optimaal bijdragen aan de verovering van Gallië. In elke veldtocht vonden een heleboel veldslagen plaats. In het half jaar dat er geen veldtocht was, werd de veldtocht van het volgende jaar alweer voorbereid. Bij alles wat hij deed hadden Caesar en zijn soldaten een brandende ambitie: De veldslag moest optimaal bijdragen aan het succes van de veldtocht, de veldtocht moest optimaal bijdragen aan een succesvolle verovering van Gallië en de verovering van Gallië moest optimaal bijdragen aan zijn ambities in Rome. Elke ambitie was afgeleid van een hogere ambitie en verder uitgewerkt in deelambities.

2 Focus op succes

Alles wat Caesar en zijn leger deden, droeg aantoonbaar bij aan het succes van de veldslag, de veldtocht of de verovering van Gallië. Aan het begin van elke veldslag verkende hij het terrein en stelde dan vast wat de meest gunstige plek was om slag te leveren, waar de Galliërs dan vandaan moesten komen (net iets lager, net iets moeilijker terrein) en waar de Romeinen vandaan moesten komen (hoger, vlakker, minder obstakels). Vervolgens was hij dagenlang aan het voorbereiden en manipuleren tot hij het voor elkaar had dat daar de slag ook daadwerkelijk onder die omstandigheden werd gestreden, Om vervolgens als winnaar uit de strijd te komen.

3 Optimaliseer de samenwerking

Caesar en zijn soldaten trokken samen door vijandig terrein. Alleen al voor hun overleven waren ze heel erg op elkaar aangewezen. Er was een duidelijk gezamenlijk belang. Soldaten die uitblonken in de strijd (kwalitatief gesproken, niet meetbaar!), kregen een lap grond als pensioen en waren binnen. Het persoonlijke succes van soldaten en officieren sloot optimaal aan bij het gezamenlijk succes, juist omdat dat kwalitatief werd getoetst. De onderlinge loyaliteit was onwaarschijnlijk groot, de zelfstandigheid van de eenheden ook. Ze konden het zich niet permitteren om welke vorm van wanprestatie of minder presteren door de vingers te zien. Er werd kritiek gegeven en geïncasseerd. Strijdwijzen, communicatie, werkinstructies en middelen waren gestandaardiseerd, de synergie was op orde, maar tegelijkertijd kregen de soldaten de ruimte om hun vakmanschap in te zetten in de strijd. En de officieren kregen de ruimte om autonoom te beslissen binnen de afgesproken kaders. De dynamiek op zo'n slagveld vroeg veel van het aanpassingsvermogen van officieren en soldaten.

4 Houd je aan je afspraken

In een veldslag moet je op elkaar kunnen rekenen. Afspraakdiscipline is noodzakelijk. Caesars leger was (onderling!) uitermate betrouwbaar. Soms waren de afspraken heel strak, bijvoorbeeld als ze schild-aan-schild optrokken. Dan was de gezamenlijkheid beslissend. In het man tegen man gevecht was er juist heel veel ruimte voor het vakmanschap van de soldaten. Dan waren er vooral kwalitatieve afspraken. Over loyaliteit, over kameraadschap, over samenwerking.

5 Wees transparant

Caesar zorgde er voor dat de strategie bekend was voor iedereen die dat nodig had. De doelen van een veldtocht werden uitgebreid besproken met de officieren. Het doel, het belang en een deel van de aanpak van een veldslag werden gepresenteerd aan alle soldaten. De strategie van een veldslag was bekend bij alle officieren. Tijdens de veldslag werden belangrijke wijzigingen en ontwikkelingen via hoornsignalen doorgegeven aan de officieren. Opdat iedereen alle informatie had om zijn vakmanschap optimaal te laten bijdragen aan het succes.

6 Durf rust te nemen

Het leger van Caesar kon zich sneller verplaatsen dan alle andere legers tot 1500. Dat kwam natuurlijk voor een deel door de geweldige conditie van de soldaten, maar er waren veel meer legers in die periode met een goede conditie. Het belangrijkste verschil was dat Caesar op tijd rust nam, zodat zijn soldaten altijd goed uitgerust aan de verplaatsing deelnamen. Voordat Caesar aan een veldslag begon, verkende hij het slagveld uitgebreid en nam hij alle maatregelen die konden bijdragen aan de beoogde overwinning. Eén keer had hij een tactiek bedacht die kwetsbaar was voor een aanval over rechts. Toen liet hij zijn soldaten een week lang een 2 meter diepe kuil graven van 200 bij 30 meter. Toen de slag begonnen was, ontdekten de Galliërs pas dat die kuil alle aanvallen over Caesars rechterflank onmogelijk maakte. Caesar durfde overal rust te nemen, opdat hij altijd en overal goed voorbereid aan begon en altijd was voorbereid op het onverwachte. En dat had grote voordelen.